

Det är i januari. Jag kurar på den frusna marken. Det är verkligen kallt. Jag är på Tainish, en halvö på Skottlands västkust.

Jag är här uppe för att förverkliga ett projekt med the Inverclyde Waulking Song Group. Waulking, på svenska valkning, är den traditionella metoden för att framställa tweedyg. Det är en tovningsprocess. Tyget blöts i vatten och ammoniak, man slår det rytmiskt fram och tillbaka, och genom den här processen krymper och mjuknar det från att ha varit en lös väv till att bli tät, slät ull. The Song Group är en grupp som består av främst äldre kvinnor och som leds av Frances, som försöker vinna tillbaka och upprätthålla korpusen av sånger och valkningstraditionen. Under de senaste 15 åren har de mötts för att repetera varje måndag kväll, sittande kring Frances matbord. Det är klart att de inte endast valkar tweeden, de delar också många andra känslomässiga och personliga erfarenheter, och bandet mellan dem har blivit allt starkare under årens lopp.

Under hela månaden tillbringar jag kvällarna vid Frances matbord, och dagarna ute vid kusten, där jag sitter hopkrupen på marken och filmar lavar. Att känna lavarna är något som får vilket ställe som helst att kännas ännu mer komplext.

Två år senare, i januari 2017, kör jag långsamt längs A583 mellan Preston och Blackpool, och lavarna är det första jag lägger märke till, på häckar, och på en grindstolpe av sten.

Sedan, längs med lavarna, virkade och stickade gula former och band. Vid den punkt där banden är mest koncentrerade finns en grovt huggen port vid ett fält, och mitt emot den, längs väggkanten, står cirka tjugo människor som håller i plakat, de flesta av dem är medelålders eller äldre, och de är också huvudsakligen kvinnor.

Själva fältet sjuder också av aktivitet, det håller på att grävas upp, en grusväg har lagts ut, och utvinningsplatsen har markerats, det ska bli Storbritanniens första aktiva spräckningsplats.

Jag inser att kvinnorna här inte nödvändigtvis känner varandra ännu. De står helt enkelt sida vid sida, viftar på prov med sina banderoller och plakat och försöker locka bilarna att tuta med sina horn. Miranda kommer fram till mig och hälsar mig välkommen, förklarar att de står där till klockan halv fyra på eftermiddagen varje dag, då leveranserna till byggsplatsen måste upphöra. Bobby är också där, och Jeanette, som jag träffar senare under året.

Och så är där ett stort antal poliser, kring 50 stycken skulle jag säga.

Bobby delar upp sin tid mellan väggkanten och koloniträdgården där hon har börjat bryta upp marken, jordskorpan, för vårbruket. Hon förklarar att det finns något nästan terapeutiskt i att bryta upp marken, att gräva sig neråt i den, och vända på den. Att när man en gång börjar är det svårt att sluta.

De orden är de samma som Miranda använder, den andra gången jag träffar henne.

I maj berättar hon för mig att hon blir allt mer involverad i protesten. Hon är där dagligen, och oroar sig för sin mentala hälsa. Hon säger att hon inte kan fokusera på andra saker, att hennes barn blir allt argare på hur hon går upp i det här. Medan kampanjen framskrider växer en känsla av desperation vid väggkanten. Hon känner att deras försök att skydda landskapet, på fredlig väg, håller på att demoraliseras.

Polisen blir allt mer aggressiv, och Miranda har upplevt detta direkt, genom att hon har blivit släpad över vägen. Hon haltar nu lite när hon går. Hon tar pauser i sin vistelse vid väggkanten, för att vara hemma och vanlig, laga mat, åt sina barn, men också åt protestlägret, stora grytor med stuvning.

När juni kommer är bären i Bobbys koloniträdgård mogna, och hon stannar för att plocka dem på hemväg från väggkanten. Hon har inte mycket tid men hon står inte ut med tanken på att låta dem gå till spillo, så hon arbetar i köket till långt in på natten med att göra sylt och torka frukt. Hon förklarar att hon håller på att utbilda sig till juridisk observatör, så dagarna vid väggkanten är ännu mera utmattande än förut. Hon följer med allting som pågår vid väggkanten, mellan polisen och de protesterande, och försöker göra noggranna anteckningar. Hon har sida upp och sida ner av text från bara en enda enskild dag.

I juli deltar Miranda i en fastkedjningsaktion. Hon blir arresterad och åtalad.

Och i augusti föds min dotter Asta, och jag kan inte komma till utvinningsplatsen på några veckor. Sedan, i oktober, flyttar vi till Oslo. Jag börjar vandra dagligen i Lillomarka, med Asta.

Och jag börjar hitta nya lavar. *Cladonia bellidiflora*, *Cetraria islandica*, och *Cladonia coniocraea*. Skogsmarken, som på sina ställen är stenig och på andra ställen moartad, är ett enormt invecklat konglomerat av substans, lavar, tallbarr, mossor, bärbuskar, fallna kvistar, svampar, element som slingrar sig in i och är hoptryckta med varandra, nästan sammanvävda. Lavarna är i sig en sorts väv, en alg och en svamp som samexisterar, känsliga för minsta förändring i sin miljö, och beroende av varandra för att överleva.

Ibland hör jag i skogen underliga mullranden. Berget, precis på andra sidan kullen, håller på att sprängas sönder, och mosas till hardcore och aggregat för vägytor och byggande. När stenen bryts faller lavarna helt enkelt sönder, antar jag,

blir stoft, men å andra sidan tvingar lavarna själva, långsamt, under tidens gång, och på sitt eget stillsamma sätt, den här stenen att krackelera.

Borta i Lancashire kämpar spräckningsbolaget mot den sanken marken. De kör lass efter lass med hardcore och aggregat till byggplatsen, vilket skapar en plattform, en grusdyna, som flyter tung ovanpå den mjuka sanken jorden. Det regnar, mycket, och dynan är genomvåt. Men bolaget ger sig inte, i hopp om att de om de lägger tillräckligt mycket grus ovanpå gruset till sist kommer att ha skapat en solid yta som kan stöda borrhjulen.

Sent i november, i Oslo, fryser marken och snön faller och täcker skogens yta. Jag vandrar genom skogen utan att röra vid marken. Jag ägnar mer uppmärksamhet åt lavarna på träden. Den här, *Hypogymnia physodes* har en ihålig bål, och i ändan av loberna en läppliknande form som ser ut som många små, öppna munnar.

I Lancashire faller bladen från häckarna och blottar de bleknade ulliga formerna från förra vintern.

Jag återvänder till väggkanten i januari med den 5 månader gamla Asta. Grusdynan är färdig, och borrhjulen har inletts, de har hållit på och borrar i vertikal riktning i flera veckor. En 24-timmars bevakning har organiserats vid portarna, en grupp på tre eller fyra personer som har samlat sig i ett provisoriskt skydd kring en vedeldad ugn. Miranda, Bobby, Jeanette och Claire gör alla fyra sina skift där. De antecknar varje borrhjul som läggs till, och vet hur djupt borrhjulen har gått, för tillfället 2,8 km neråt.

Jag besöker Claire i hennes hem efter ett av hennes tidiga morgonpass som vakt vid porten. Hon lagar åt mig en kopp te, och ber sedan om ursäkt för kaoset, hörgarna av lådor och presenningar. De ska snart flytta, eftersom hon inte klarar av den ständiga oron som situationen förorsakar. Hon känner sig skyldig över att flytta, men hon orkar nästan inte mera.

Hon berättar för mig om en händelse som har utspelat sig vid väggkanten sedan jag senast var på besök där då en annan beskyddare blev arresterad. Han hade sin violin med sig, och den blev liggande kvar på marken. Hon plockade upp den medan de släpade honom in i polisbilen. Hon visste inte hur hon skulle kunna hjälpa, så hon spelade för honom den folksång de hade spelat tidigare.

Polisens verksamhet fortsätter vara våldsam. Nu haltar också Jeanette när hon går. För att motverka våldet, aggressionen, ilskan, har kvinnorna startat en uppmaningsaktion för lugn varje onsdag, då de står tysta vid väggkanten, och tittar mot byggplatsen, i 15 minuter.

Jag kommer tillbaka på våren. Jag reser från Norge efter att nyss för första gången ha varit med om hur snön smälter. Det som verkligen gör mig förundrad är att snön smälter underifrån, så att jag när jag går i skogen kan stiga på vad som ser ut som ett solitt, hoppressat lager av is och snö, och sedan märker jag plötsligt att min fot punkterar det och trampar i vatten som flyter där under, något som är mycket förvirrande. Och ibland rörde ett helt stycke is på sig, för att det hade gröpts ur av tön.

En mejeribonde, som arbetar tre mil från spräckningsplatsen och som står i ett intimt förhållande till jorden, efter att under en hel livstid ha skött om den, beskriver för mig de underjordiska vattenflöden som finns under hans åkrar: där akvifererna löper från utvinningsplatsen ner till the Ribble, och där källor oväntat bubblar fram.

När han ser på sina fält ser han inte bara gräset på ovansidan, utan också den där osynliga underliggande strukturen.

Han förklarar för mig att hela området tidigare var mycket mer vattendränkt, och att de emellanåt, när de plogar åkrarna, ur marken drar fram hela trädstammar som har bevarats där i mon. Och när de drar ut trädstammen sjunker marken och lägger sig lite till rätta i hålet.

Under hans åkrar har de nu börjat borra horisontellt, i riktning mot St Anne's. In i de här hålen kommer spräckningsvätskan att pumpas under högt tryck, en blandning av kemikalier, vatten och sand bryter sönder berget ännu mer och pressar ut naturgas. En del av vätskan strömmar tillbaka till ytan, men en del kommer att bli kvar i marken.

Hemma i Lillomarka lösgör snösmältningen lavar som faller ner från träden. Främst *Evernia furfuracea*, trädmossa. Jag börjar samla upp dessa gåvor från ovan. Det var Innes från the Waulking Song Group som först nämnde för mig att lavar ursprungligen användes för att färga tweed. Tillverkningen av tweed är i alla sina faser nära förknippad med det lokala landskapet, allt från ullproduktionen, och färgningen med hjälp av lavar man samlar från klippor och träd, till själva valkandet. Själva valkningssångerna reflekterar detta. Det är den här historien som Frances, Innes och de andra kvinnorna i deras grupp hoppas kunna hålla vid liv.

Innes förklarade för mig att det finns flera traditionella metoder för färgning med lav. Den minst komplicerade är att helt enkelt koka laven under flera timmar och låta dess kemiska komponenter, i det här fallet atranorin och olivetolsyra, filtreras ut och bilda ett djupgult färgbad.

När jag senare under sommaren återvänder till Lancashire är väggkanten tätt bebodd, och de nya metallstängslen är täckta med gula band, banderoller och allt man har kunnat hitta, kvinnorna har insett att spräckningsbolaget avskyr det 'pråliga knyppleriet' och använder sin tid och energi på att avlägsna det, så de har satt sig i sinnet att placera det

tillbaka så fort arbetarna hinner ta bort det. De har en bänk som de varje dag tar ut till utrymmet vid porten, och där står vanligen ett bord med te och ibland hembakta småbröd. Portlägret lever för fullt, och tekokaren puttrar ständigt på spisen. Det här börjar kännas som ett underligt utomhusvardagsrum.

Dessutom har de börjat sticka. Allra först var idén bara att skapa banderoller för staketen, men sedan fick någon idén att de skulle kunna sticka en 800 meter lång scarf för att peka ut den horisontella sträcka som har borrats under marken.

Men de har också, som Miranda berättar för mig, insett att det här hjälper dem att förhålla sig lugna, att fokusera, och det innebär något att göra. Det är ett sätt för dem att skapa lite normalitet i sina dagliga rutiner vid vägkanten. Miranda kan inte sluta sticka, inte ens när jag hälsar på henne i hennes hem. Hon berättar för mig om sina nya planer, att sälja bort det hon har och gå på heltid in för aktivismen, kanske genom att pensionera sig i förtid, hon är ännu ung, men barnen flyttar snart hemifrån.

Jeanette och jag tar en kväll en promenad i hennes hemskog som ligger ett stycke ifrån vägkanten. Hon berättar, som hon redan gjorde i januari, att hon känner att hon nu är nära att inleda någon sorts direkt aktion, att bryta mot lagen. Att något kommer att hända. Hon förklarar att hennes liv håller på att bli uppdelat, att hennes forna vänner, gamla tjänstemannakollegor, och hennes fotvandringssklubb, inte vill höra talas om hennes protest. Hon känner att hon har förändrats. Att hon aldrig mera kommer att bli den samma, även om det här tar slut, hon är nu en aktivist.

Vid det här laget har uppmaningsaktionen för lugn varat i över ett år. Mer än 52 onsdagar, då man har stått här tyst.

Uppmaningsaktionen för lugn blir allt mer invecklad. Först står de tysta i 15 minuter. Sedan sjunger de, och sedan dansar de.

De tycker det är alldeles ofattbart att de kan dansa på ett så avslappnat sätt vid sidan av en stor väg.

De vet att den horisontella brunnen har blivit färdig. De vet att före slutet av sommaren kommer borrhjulen att plockas isär och spräckningsriggen kommer att levereras.

Den anländer slutligen en tisdag morgon, i augusti, klockan fyra på morgonnatten. Under polis eskort.

Sedan blir det några veckor av väntande, en domstolsprövning i sista minuten, och ett sista uppskjutande på grund av en dag när det ösregnar, men till sist, i mitten av oktober, börjar man spräcka.

Det är en högljudd process, generatorer, högtryckspumpar. Varje spräckning tar 90 minuter. Miranda beskriver ljudet den ger ifrån sig, det blir högre och högre, byggs upp, tränger upp genom marken, genom ens kropp, och sätter sig i ens bröst. Hon säger att det är en oroande, djup vibration, som en dag rentav flyttade in i hennes huvud och gav henne en mycket konstig, förvirrande känsla. Till och med polisen märkte det, de fick en känsla av sjösjuka, och noterade att fåglarna hade slutat flyga. Med andra ord skapar oljudet en tystnad på andra ställen. Allting nere i marken genljuder.

Marken börjar röra sig, man känner av små jordskalv.

Lavarna, det är jag säker på, har långsamt börjat blekna och avtyna.

Deras mark har förändrats.

Lichen Hunting in the Lillomarka, Rebecca Birch, 2019

Tack: Jeanette Allison, Bobby Black, Kitty Clark, Miranda Cox, Carole Wilson, Tina Louise Rothery och alla på Preston New Road, också Frances Dunlop, Innes Carmichael och the Inverclyde Waulking Song Group och Einar Timdal, Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Inspelning: Emma Dalesman / Rebecca Birch